Toimintakyvyn vaikeudet ammatillisissa erityisoppilaitoksissa opiskelevilla

AMEO 2020 -kysely, Liitu 2020 erillisotos

jamk | Jyväskylän ammattikorkeakoulu
University of Applied Sciences

21.10.2026

Taustatietoa

- AMEO 2020 -kyselyyn osallistui yhteensä 1257 opiskelijaa kuudesta eri ammatillisesta erityisoppilaitoksista.
- 175 ryhmää (edustavuus 33 %)
- Aineisto kerättiin sähköisesti SurveyPal-kyselyohjelmalla elo-lokakuussa 2020. Kyselyyn oli mahdollista vastata myös paperisin lomakkein. Paperisen lomakkeen täytti 5 prosenttia vastaajista.


Kuva: Pixabay

jamk

Taustatietoa

- Käytössä oli kolme eritasoista kyselylomaketta (S, M ja L), jotka erosivat selkokielisyyden, kuvituksen sekä kysymysten ja vastausvaihtoehtojen määrän osalta. Jokaisesta lomakkeesta laadittiin myös ruudunlukuohjelmien kanssa yhteensopiva saavutettava versio näkövammaisille opiskelijoille.
- L-lomake vastasi LIITU-kyselyn perusotoksen lomaketta, M-lomake oli siitä lyhennetty ja osittain kuvitettu selkokielinen versio, ja S-lomake oli lyhin, selkokielinen sekä kokonaan kuvitettu versio.


Kuva: Pixabay

- Kyselyssä kartoitettiin koettuja vaikeuksia eri toimintakyvyn osa-alueilla sekä koettuja psyykkisiä/emotionaalisia oireita.
- Toimintarajoitteita arvioitiin Washington Groupin ja UNICEF:n lasten ja nuorten toimintakykykyselyn mukaisesti (Child Functioning Module, CFM).*
- Toimintarajoite määritellään tilanteeksi, jossa opiskelija raportoi vähintään yhdellä osa-alueella paljon vaikeuksia tai ettei pysty suoriutumaan toiminnosta lainkaan.
- Psyykkisiä/emotionaalisia oireita kysyttiin erillisellä kysymyksellä. Niistä toimintakyvyn vaikeuksien ryhmään (psyykkinen toimintarajoite) valikoitui, jos vastaaja koki lähes päivittäin viimeisen kuuden kuukauden aikana alakuloisuutta, hermostuneisuutta tai ärtyneisyyttä.

* Washington Group on Disability Statistics. *WG/UNICEF Child Functioning Module (CFM)*. https://www.washingtongroup-disability.com/question-sets/wg-unicef-child-functioning-module-cfm/ [washington…bility.com]

jamk

Taustatietoa vastaajista

Koko aineisto (N = 1257)

Opiskelijat opiskelivat:

- Telma-linjalla 34 %
- Valma-linjalla 17 %
- Ammattiin 49 %

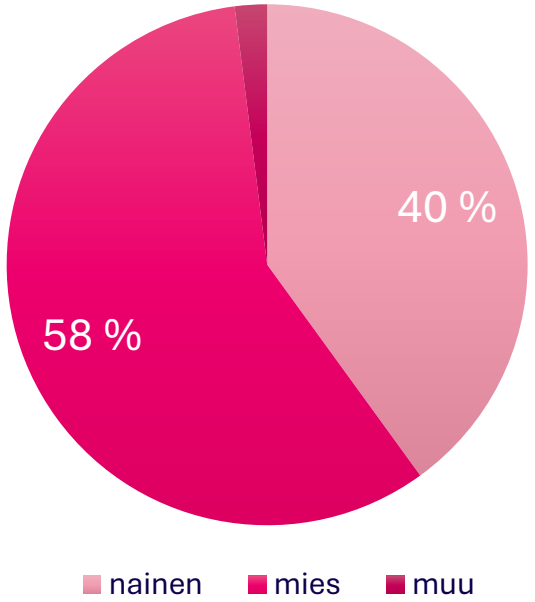

19,3 v.
(15-55v.)

Taustatietoa aineistosta: Koetut vaikeudet (CFM) sekä lääkärin toteama pitkäaikaissairaus tai vamma

- Kyseisiä vaikeuksia, vammoja ja sairauksia tarkasteltiin M- ja L -lomakkeisiin vastanneilta nuorilta
- Keskimääräinen ikä 17,7 v. (15–21 v.)
- N = 754 (naiset 39,5 %, miehet 59,7 %, muu 0,8 %)

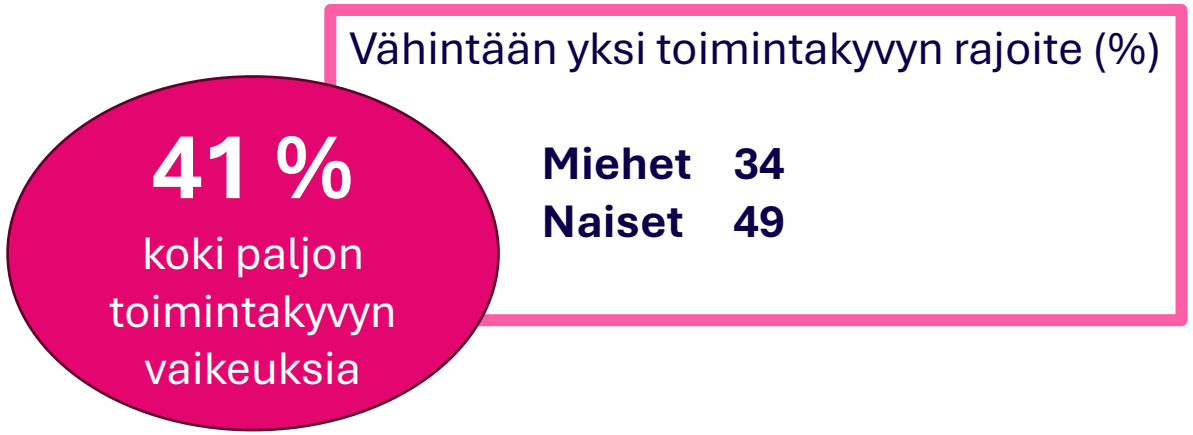

jamk

Koetut vaikeudet (toimintarajoitteet)

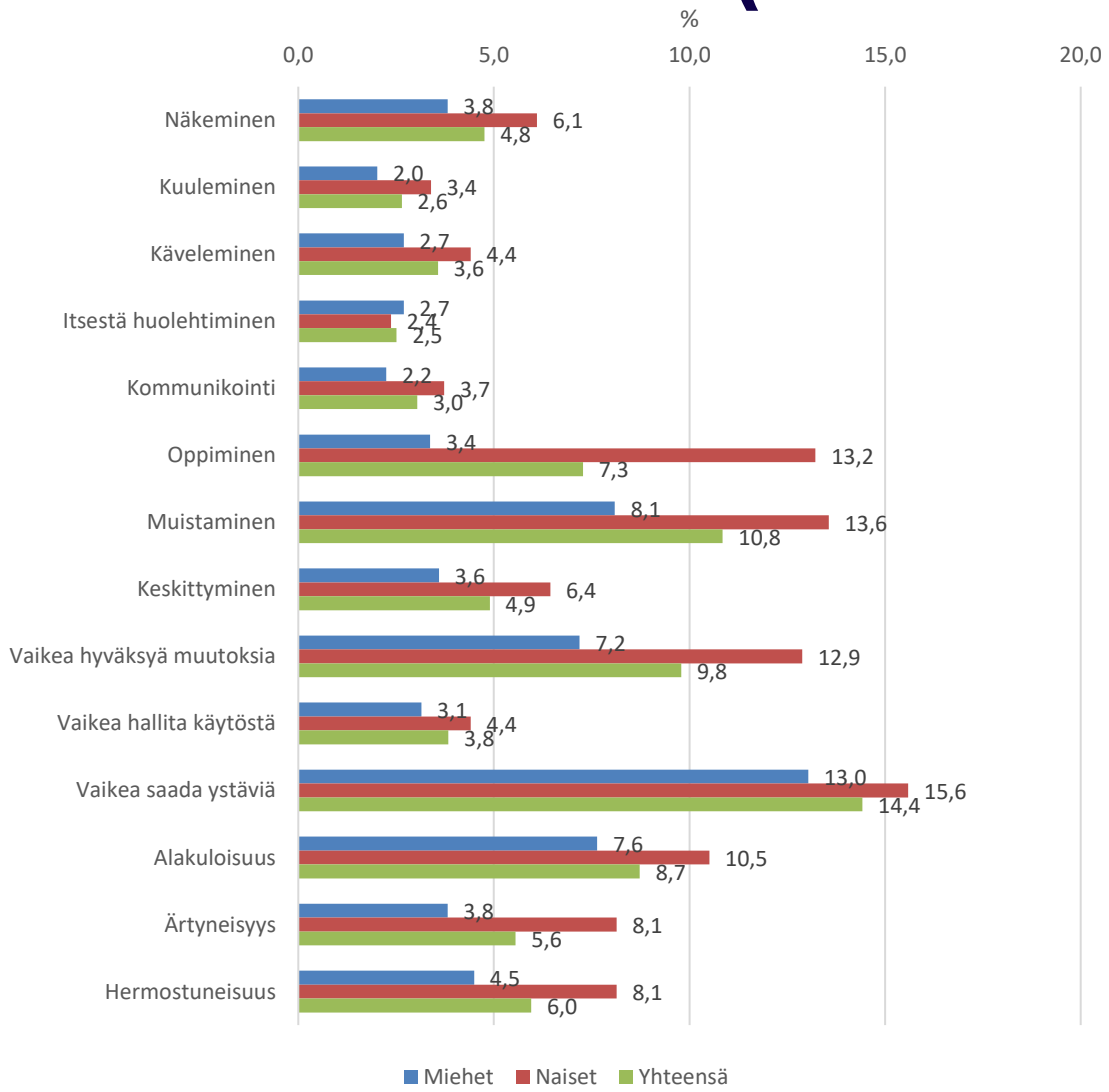

- Koetut vaikeudet ovat naisopiskelijoilla selvästi yleisempiä kuin miehillä.
- Yleisimmät toimintakyvyn vaikeudet liittyvät kognitiivisiin ja psykososiaalisiin tekijöihin, kuten oppimiseen, muistamiseen, keskittymiseen ja sosiaalisiin suhteisiin, kun taas fyysiset toimintarajoitteet ovat huomattavasti harvinaisempia.

jamk

- Sosiaaliset (22 %), kognitiiviset (16 %) ja psyykkiset/emotionaaliset (14 %) vaikeudet ovat yleisimmin raportoituja toimintarajoitteita ammatillisissa erityisoppilaitoksissa opiskelevilla nuorilla ja nuorilla aikuisilla.

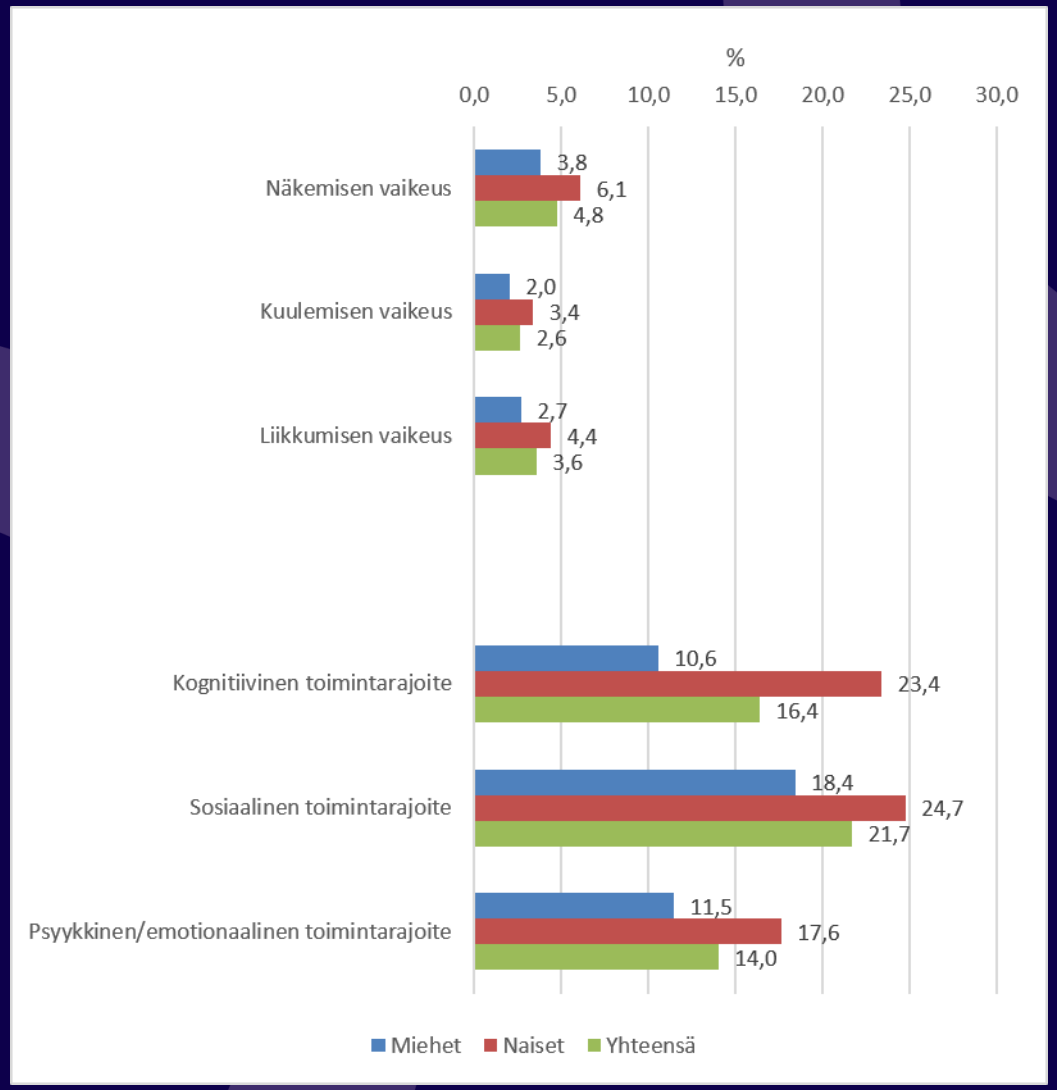

Lyhyt versio kyselystä
(= fyysiset ja kognitiiviset vaikeudet)

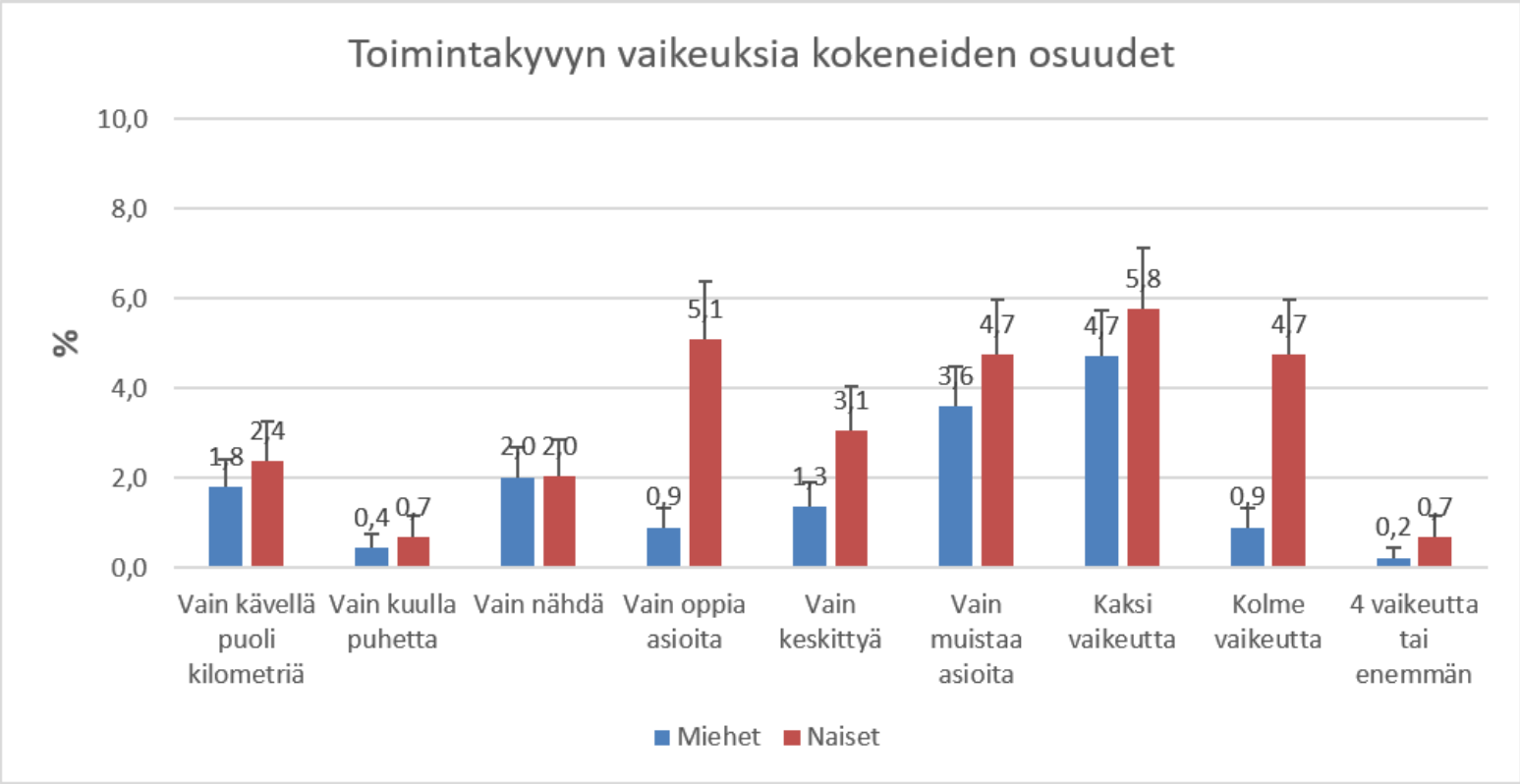

Vaikeudet esiintyvät usein yhdessä

- toimintakyvyn vaikeudet eivät yleensä ilmene yksittäisinä haasteina, vaan ne esiintyvät usein samanaikaisesti usealla toimintakyvyn osa-alueella.
- Naisille kasautui enemmän useamman toimintakyvyn vaikeuksia kuin miehille.

jamk

Lyhyt versio kyselystä

(= fyysiset ja kognitiiviset vaikeudet)

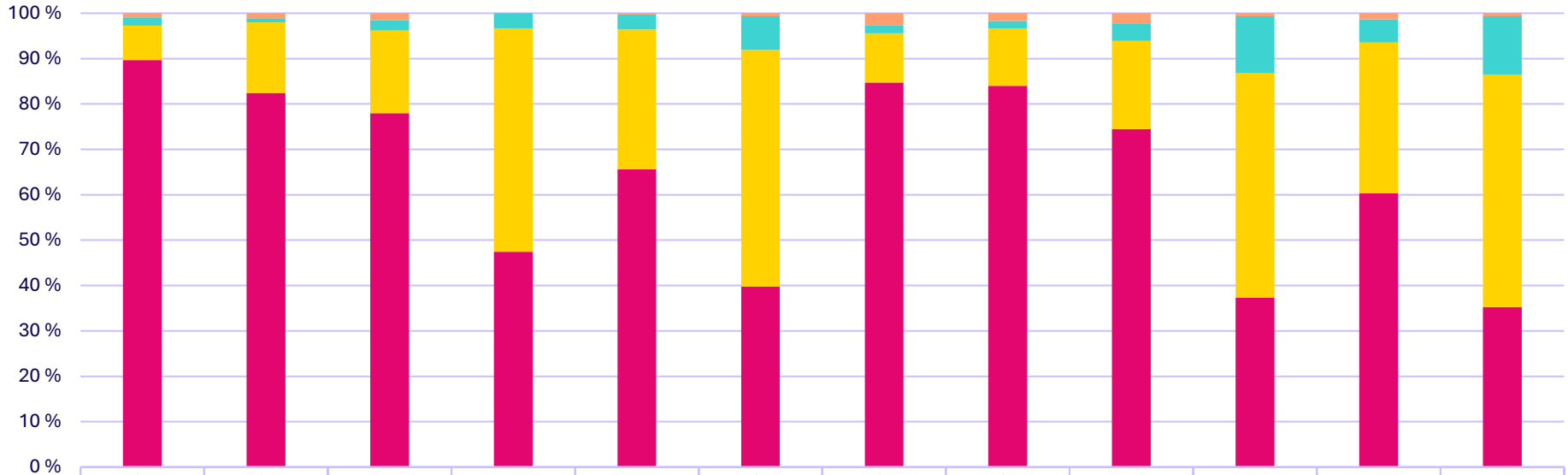

	Miehet						Naiset					
	Vaikea kävellä puoli kilometriä	Vaikea kuulla puhetta	Vaikea nähdä	Vaikea oppia asioita	Vaikea keskittyä	Vaikea muistaa asioita	Vaikea kävellä puoli kilometriä	Vaikea kuulla puhetta	Vaikea nähdä	Vaikea oppia asioita	Vaikea keskittyä	Vaikea muistaa asioita
Ei onnistu lainkaan	0,9	1,1	1,6	0,0	0,2	0,7	2,7	1,7	2,4	0,7	1,4	0,7
Paljon vaikeuksia	1,8	0,9	2,2	3,4	3,4	7,4	1,7	1,7	3,7	12,5	5,1	12,9
Vähän vaikeuksia	7,6	15,5	18,2	49,2	30,8	52,1	10,9	12,6	19,4	49,5	33,2	51,2
Ei vaikeuksia	89,7	82,4	78,0	47,4	65,6	39,8	84,7	84,0	74,5	37,3	60,3	35,3

Ei vaikeuksia Vähän vaikeuksia Paljon vaikeuksia Ei onnistu lainkaan

Lääkärin toteama pitkäaikainen sairaus tai vamma

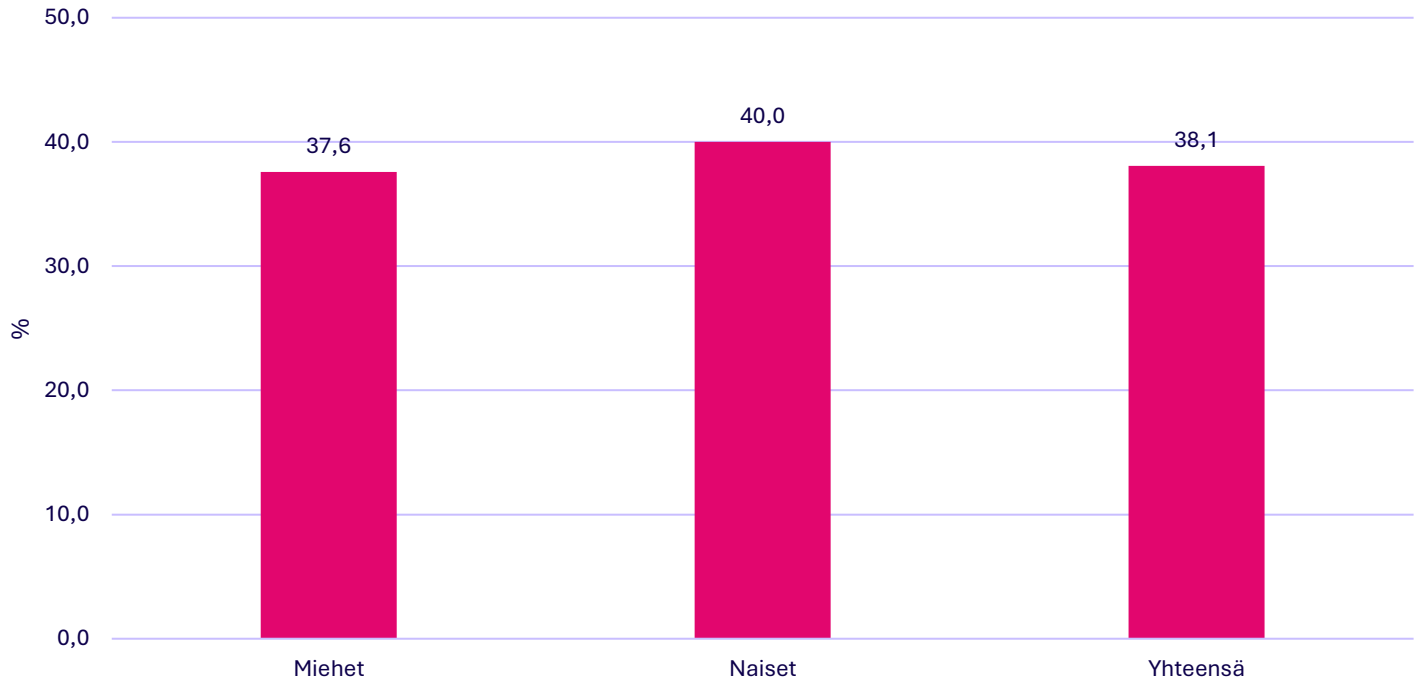

Tutkimuskysymykset

14. Mitkä asiat ovat sinulle helppoja tai vaikeita?

Merkitse vastauksesi taulukkoon rastilla (x).

	Ei vaikeuksia	Vähän vaikeuksia	Paljon vaikeuksia	Ei onnistu lainkaan
Onko sinun vaikea nähdä? (Jos käytät silmälaseja tai piilolinssejä, arvioi näkökykyäsi niiden kanssa)				
Onko sinun vaikea kuulla puhetta? (Jos käytät kuulolaitetta, arvioi kuuloasi sen kanssa)				
Onko sinun vaikea kävellä noin puoli kilometriä, esimerkiksi urheilukentän ympäri?				
Onko sinun vaikea huolehtia itsestäsi, eli onko sinulla vaikeuksia esimerkiksi syömisessä tai kenkien pukemisessa?				
Onko sinun vaikea puhua niin, että muut kuin perheesi ymmärtävät sinua?				
Onko sinun vaikea oppia uusia asioita?				
Onko sinun vaikea muistaa asioita?				
Onko sinun vaikea keskittyä, vaikka tehtävä olisi mielestäsi kiva?				
Onko sinun vaikea hyväksyä muutoksia omiin rutiineihisi?				
Onko sinun vaikea hallita omaa käytöstäsi?				
Onko sinun vaikea saada ystäviä?				

15. Onko sinulla jokin lääkärin toteama pitkäaikainen sairaus tai vamma (kuten CP vamma, diabetes, nivelrikko, tai allergia)?

☐ Kyllä, kirjoita mikä: _____

☐ Ei

16. Kuinka usein sinulla on ollut seuraavia oireita viimeisen kuuden kuukauden aikana?

Merkitse vastauksesi taulukkoon rastilla (x).

	Lähes päivittäin	Useammin, kuin kerran viikossa	Noin kerran viikossa	Noin kerran kuukaudessa	Harvemmin tai ei koskaan
Alakuloisuutta					
Ärtyneisyyttä tai pahantuulisuutta					
Hermostuneisuutta					

jamk

Lisää tietoa: piritta.asunta@jamk.fi

jamk | Jyväskylän ammattikorkeakoulu
University of Applied Sciences